

Андрій Білюк,
аспірант,
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя

УДК 351.82

НАУКОВІ ВИТОКИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ

Розкрито зміст понять «регулювання», «державне регулювання економіки», продемонстровано наукову дискусію щодо розуміння дефініції сутності цих понять у державному управлінні. Вказано на складність наукової категорії «державне регулювання економіки країни», розкрито її зміст і у широкому та вузькому сенсах. Окреслено особливості державного регулювання економіки в Україні. Стверджується, що ефективність державного регулювання економіки визначають за такими показниками: характеристикою правильності запровадження відповідних заходів; співвідношенням між досягнутими результатами державного регулювання економіки та витратами на їхнє здійснення. Підкреслюється, що державне регулювання економіки – складний процес, до якого належить процедура розробки економічної політики, обґрунтування її положень, вибір засобів та методів її проведення. Зауважується, що найчастіше державне регулювання економіки розглядають як «цілеспрямований вплив держави на об'єкти і процеси шляхом встановлення правил поведінки для господарюючих суб'єктів із метою досягнення стабільного економічного розвитку або змін у потрібному для суспільства напрямку. Визначено основні принципи державного регулювання економіки: об'єктивності; законності; універсальності; поступовості розвитку; достатності.

Ключові слова: держава, державне регулювання економіки, економічний розвиток, ефективність, механізми, підходи, принципи, управління.

Постановка проблеми. Державне регулювання економіки – це така діяльність держави, яка спрямована на забезпечення ефективних умов для розвитку економіки країни і впливає на рівень добробуту населення країни, розподіл ресурсів і доходів. Ефективність державного регулювання економіки визначають за такими показниками: характеристикою правильності запровадження відповідних заходів; співвідношенням між досягнутими результатами державного регулювання економіки та витратами на їхнє здійснення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій площині виокремлюють кілька підходів до тлумачення поняття «державне регулювання економіки»: форма державного впливу на економіку, при цьому «державне регулювання економіки – сфера діяльності держави з цілеспрямованого впливу

на поведінку учасників економічних відносин з метою забезпечення пріоритетів державної економічної політики» (Т. Куценко, А. Никифоров, Т. Стеценко, С. Чистов [25, с. 14]); «одна з форм державного впливу на економіку, яка ґрунтується на законодавстві, реалізується шляхом встановлення і застосування державними органами правил, спрямованих на корегування економічної діяльності фізичних та юридичних осіб, і підтримується можливістю застосування правових санкцій при їх порушенні» (Н. Саніахметова визначає [19, с. 5]); функція держави, спрямована на соціально-економічний розвиток: «державне регулювання економіки – це майже всі функції держави, пов'язані з економічною та економіко-соціальною діяльністю і покликані забезпечити умови функціонування ринкової економічної системи» (В. Добровольська [7, с. 55]);

сукупність заходів держави в економічній сфері: державне регулювання економіки – це діяльність держави щодо створення правових, економічних і соціальних передумов, необхідних для функціонування економічного механізму згідно з цілями й пріоритетами державної економічної політики (А. Стельмашук [21, с. 27]); це – «система важелів і стимулів, за допомогою яких держава бере участь у ринкових процесах» (А. Петренко [17, с. 199]).

Як зазначає Г. Третяк, державне регулювання економіки – це вплив держави на діяльність суб'єктів господарювання та ринкову кон'юнктуру з метою забезпечення нормальних умов функціонування ринкового механізму. Це – складний процес, до якого належить процедура розробки економічної політики, обґрунтування її положень, вибір засобів та методів її проведення [24].

На думку Н. Саніахметової, державне регулювання – це діяльність держави, що спрямована на забезпечення публічних інтересів шляхом використання засобів впливу на підприємницькі відносини і поведінку суб'єктів підприємництва [19].

Учений О. Оболенський визначає державне регулювання як комплекс заходів організаційно-економічного характеру у сфері суспільних відносин, які

мають на меті вдосконалити правила поведінки господарюючих суб'єктів та не допустити появу негативних явищ у країні [16].

Мета статті – розкрити зміст понять «регулювання», «державне регулювання економіки» й окреслити наукову дискусію щодо розуміння дефініцій сутності цих понять у державному управлінні.

Виклад основного матеріалу. Поняття «регулювання» має багато значень, які не зводяться до однієї концепції. У сфері державної політики регулювання відноситься до прийняття цільових правил, які зазвичай супроводжуються деяким авторитетним механізмом моніторингу та забезпечення дотримання їх [26].

Загалом поняття «державне регулювання» походить від лат. *regulare* – «направляти, впорядковувати» й означає комплекс політико-правових заходів, що здійснюються органами публічної влади з метою стабілізації існуючої системи соціально-економічних відносин і формування умов для їхнього подальшого прогресивного розвитку. Світова історія наочно демонструє, що жодна країна не в змозі ефективно розвиватися без впорядковуючого впливу державних органів на перебіг соціально-економічних процесів [15].

В енциклопедичному словнику з державного управління термін «державне регулювання» тлумачиться як «сукупність цілеспрямованих форм, методів і напрямів впливу, що застосовуються органами державного управління для впорядкування системи суспільно-економічних відносин з метою стабілізації і пристосування існуючої суспільно-політичної системи до умов, що змінюються. Категорія «державне регулювання» є однією з базових дефініцій в науці та практиці державного управління. Під регулюванням зазвичай розуміють діяльність, спрямовану на коригування роботи системи (елементів системи) з метою забезпечення досягнення системою (елементами системи) такого стану, який забезпечує її (їхню) роботу відповідно до визначених характеристик. Тобто, цей вид діяльності розглядається як регуляційний процес, метою якого є досягнення відповідного рівня взаємодії та злагодженості окремих частин» [22, с. 148].

Державне регулювання в довідковій літературі тлумачиться як правило або механізм, який обмежує, спрямовує або іншим чином контролює соціальну поведінку [26].

Поняття «державне регулювання», яке найчастіше розглядають як «цілеспрямований вплив держави на об'єкти і процеси шляхом встановлення правил поведінки для господарюючих суб'єктів із метою досягнення стабільного економічного розвитку або змін у потрібному для суспільства напрямку [13].

Державне регулювання (яке включає закони та допоміжні інструменти, що створюються державою, а також правила, що встановлюються державними й недержавними агентствами в межах делегованих повноважень є сукупністю інструментів, за допомогою яких держава встановлює вимоги до підприємств і громадян) державне регулювання визначають як вплив держави на відтворювальні процеси в економіці відповідними засобами для того, щоб зорієнтувати суб'єктів господарювання та окремих громадян на досягнення цілей і пріоритетів державної політики суспільного розвитку [5].

У широкому сенсі в теорії державного регулювання зазвичай виокремлюють «три види економічного регулювання (державне, ринкове та корпоративне), від оптимального поєднання яких залежить взаємозв'язок різних рівнів державного регулювання та стабільне функціонування аграрного сектора економіки» [10, с. 100].

Поняття «державне регулювання» трактується в контексті теорії управління «з урахуванням особливої сфери діяльності органів держави, які мають виконавчий характер» [6]. Державне регулювання тісно пов'язане з формами державного управління створює умови для діяльності суб'єктів та об'єктів управління в напрямі, який є бажаним для держави і за яким відбуватиметься розвиток системи управління в цілому. Державне регулювання ототожнюють з використанням непрямих (економічних, заохочувальних, стимулюючих) методів управлінського впливу [там само].

У вузькому сенсі виокремлюють кілька підходів до тлумачення до державного регулювання: «цілеспрямована діяльність уповноважених державних органів, їх посадових осіб та окремих недержавних утворень, що полягає у здійсненні комплексних заходів, спрямованих на практичну реалізацію державної політики» [2, с. 6].

На наш погляд, за допомогою вищенаведених підходів найточніше можна визначити сутність поняття «державне регулювання».

Державне регулювання, як стверджує В. Авер'янов, створює умови для діяльності суб'єктів та об'єктів управління в напрямі бажаному для держави [1, с. 64].

Складником загального поняття «державне регулювання економіки» є термін «державне регулювання підприємницькою діяльністю». Як зазначає А. Стельмашук, «в умовах розвинутого ринку державне регулювання економіки – це втручання держави не в ринковий механізм, а в передумови та побічні наслідки його функціонування» [21, с. 28]. Держава здійснює регулювання, спираючись на існуючі ринкові механізми саморегулювання.

Виокремимо ознаки державного регулювання економіки: 1) в основі – норми законодавства; 2) мета – ефективне функціонування національної економіки; 3) законодавчий, виконавчий та контролюючий характер заходів, які здійснюються відповідними державними органами; 4) цілеспрямований вплив на поведінку учасників економічних відносин; 5) вирішення соціальних та екологічних проблем; 6) узгодження інтересів суспільства та суб'єктів господарювання; 7) реалізується через правила, спрямовані на корегування економічної діяльності суб'єктів господарювання; 8) підтримується можливістю застосування правових санкцій при порушенні встановлених правил.

Дослідник О. Гарагонич стверджує, що «державне управління передбачає пряме і безпосереднє втручання органів держави в економіку з використанням адміністративних методів регулювання, в той час як державне регулювання дозволяє використовувати більш широкий спектр засобів та інструментів, в т. ч. методи і засоби непрямого регулювання ринкових відносин» [3, с. 145]. Отже, з

такого погляду, поняття державного регулювання є ширшим, ніж термін «державне управління».

Слід зауважити, що поняття «державне регулювання економіки» є складовою державного впливу, зокрема «як елемент державного впливу на підприємництво державне регулювання реалізується використанням регулятивних повноважень, наданих державним органам. У системі державного впливу на економіку регулювання і відповідні його організаційно-правові заходи знаходяться між заходами безпосереднього державного контролю і опосередкованими контрольними механізмами» [там само, с. 145]. «Державне регулювання економікою ґрунтується на застосуванні санкцій, і в більшості випадків не передбачає економічних стимулів. Інші інструменти державного впливу на економіку (оподаткування, субсидування) спрямовані на зміни у діяльності суб'єктів шляхом застосування економічних стимулів або використання інших прийомів (наприклад, поширення державними органами інформації, що впливає на поведінку в сфері економіки)» [там само, с. 146].

Як бачимо, державне регулювання економікою виступає одним з інструментів державного впливу, що передбачає імперативність у застосуванні регламентованих засобів регулювання з можливістю застосування санкцій за порушення встановлених норм.

Відмінну від зазначеної думки висловлює В. Авер'янов, зазначаючи, що «державне регулювання» є ширшим поняттям, ніж «державне управління», оскільки «охоплює ширшу сферу організаційної діяльності держави. Воно, на відміну від державного управління, застосовується не тільки в межах виконавчої влади, і передбачає не тільки вплив на об'єкти управління, а й вплив на суспільне середовище цих об'єктів» [1, с. 65].

З огляду на наведені вище погляди вчених щодо розрізнення понять «державне регулювання» та «державне управління», змушені констатувати, що нам імпонує наукова позиція В. Добровольської щодо визнання державного регулювання та державного управління «окремими видами діяльності держави в рамках впливу на економіку, які не співвідносяться як частина та ціле» [8, с. 157].

Також диференціюються поняття «державне управління» та поняття «державне регулювання» як два окремих види діяльності влади [4]. Так, державне управління передбачає прямий вплив на об'єкти управління з використанням адміністративних та владних повноважень, з обов'язковими для виконання вказівками. Державне регулювання, своєю чергою, визначає лише певні обмеження діяльності об'єктів, в яких вони функціонують та спрямоване не тільки на об'єкт управління, а й на його середовище.

Як зазначалося вище, поняття «державне регулювання» має різні тлумачення, що найчастіше пов'язується з теоріями державного регулювання (наприклад, Susan E. Dudley, Jerry Brito зауважують, що все залежить від того, що саме регулюється і для чого регулюється [23]). При згадці про регулювання маються на увазі економічні відносини, процесів втручання уряду в ці питання, механізми тощо.

В енциклопедії державного управління термін «державне регулювання» трактується як ефективний набір інструментів, які допомагають державі за допомогою законів та розпоряджень ставити вимоги до господарюючих суб'єктів та домогосподарств, в умовах ринкової економіки – це вплив держави на економічну систему, спрямований на досягнення цілей її економічної політики. Це заходи державних підрозділів, спрямованих на контроль за діяльністю цих суб'єктів [11].

Як зазначає дослідниця В. Добровольська, саме громадські організації та державні структури мають контролювати виконання суб'єктами господарювання законів та правил [9].

Учений О. Комяков підтримує думку, що державне регулювання слід розуміти «як сукупність організаційно-економічних методів та інструментів, за допомогою яких виконуються функції забезпечення безперервної та ефективної дії держави на підвищення функціонування економіки» [12].

На думку В. Малиновського, «державне регулювання – це один із економічних методів державного управління, який є системою заходів держави законодавчого, виконавчого і контролюючого характеру. Відповідні державні

органи та громадські організації здійснюють ці заходи з метою стабілізації та пристосування існуючої соціально-економічної системи до сучасних умов» [14].

Дослідник В. Рудий трактує поняття «державне регулювання» як одну з форм функції управління, як контроль» [18, с. 6].

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. Отже, державне регулювання економіки – сукупність заходів, інструментів, методів і механізмів координації економічних взаємовідносин у суспільстві, суб'єктом якої є держава з властивими їм можливостями впливу на перебіг господарських процесів [11].

Основними підходами до дефініцій поняття «державне регулювання економіки» можна назвати такі: системний (система забезпечення цілеспрямованого впливу інститутів держави на ринкові процеси шляхом узгодження заходів і послідовного використання інструментів і механізмів координації, організації та упорядкування економічних відносин); функціональний (засіб реалізації функцій держави в ринковій економіці); інституціональний (цілеспрямований вплив інститутів держави на розвиток ринкових процесів); процесний (процес впливу держави на ринкові відносини з метою їхньої стабілізації або розвитку); антикризовий (засіб впливу держави на ринкові відносини в період кризи для зміни господарської ситуації та її стабілізації).

Основними принципами державного регулювання економіки є: принцип об'єктивності (полягає в забезпеченні дотримання в усіх процесах державного регулювання вимог об'єктивних закономірностей і реальних можливостей розвитку економічних систем); принцип законності (забезпечує пріоритет закону, створення міцних правових засад в основних сферах державного регулювання, чітке дотримання усіма суб'єктами цієї діяльності норм права); принцип універсальності (передбачає можливість використовувати напрацювання науки державного регулювання в усіх сферах управлінської діяльності); принцип поступовості розвитку (забезпечує поступову заміну адміністративних методів державного регулювання правовими та

економічними); принцип достатності (передбачає зарахування до сфери державного регулювання тільки тих напрямів господарювання, які не забезпечують ринкові механізми внаслідок їхньої неспроможності або недостатньої ефективності).

Список використаних джерел

1. Адміністративне право України. Академічний курс : підручник у 2 т. / ред. колегія: В. Б. Авер'янов (голова). Київ : Вид-во «Юридична думка», 2004. Т. 1 : Загальна частина. 2004. 584 с.
2. Вознесенська О. А. Механізм державного регулювання в галузі аудіовізуальних засобів масової інформації. *Часопис Академії адвокатури України*. 2010. № 7. С. 1–6.
3. Гарагонич О. В. Теоретичні питання державного регулювання господарської діяльності. 2010. С. 141–147. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Yurnpo/2010_1/141-147.pdf.
4. Гладун З. С. Концептуальні засади державно-правового регулювання відносин у сфері охорони здоров'я населення. *Медичне право України: проблеми становлення та розвитку* : матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції, 19–20 квітня, м. Львів, 2007. С. 73–79.
5. Державне регулювання: його сутність, значення та необхідність. URL: <https://msd.in.ua/derzhavne-regulyuvannya-jogo-sutnist-znachennya-ta-neobxidnist/>.
6. Державне регулювання і державне управління: співвідношення понять. URL: udik.com.ua/books/book-1508/chapter-53889/.
7. Добровольская В. Государственное регулирование предпринимательской деятельности: понятие и обоснование. *Предпринимательство, хозяйство и право*. 2005. № 8. С. 54–58.
8. Добровольська В. В. Місце і роль держави в регулюванні підприємницької діяльності. *Університетські наукові записки*. 2005. № 1–2 (13–14). С. 155–159.
9. Добровольская В. Правовое обеспечение государственного регулирования предпринимательской деятельности. *Предпринимательство, хозяйство и право*. 2005. № 8. С. 54–57.
10. Дудка О. І. Механізми державного регулювання аграрного сектору економіки. *Інвестиції: практика та досвід. Серія: Державне управління*. Київ, 2016. № 13. С. 99–102.
11. Ковбасюк Ю. В. Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президенті України. Київ : НАДУ, 2011. 564 с.
12. Комяков О. М. Державне регулювання перехідної економіки : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.01.01. Київ, 2000. 19 с.
13. Майстро С., Волошин О. Механізми державного регулювання альтернативної енергетики: теоретичні підходи до визначення та змісту. *Ефективність державного управління* : зб. наук. праць. Київ, 2015. Вип. 43. С. 36–43. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2015_43_6.
14. Малиновский В. Я. Державне управління : навч. посіб. 2-ге вид., доп. і перероб. Київ : Атіка, 2003. 576 с.
15. Необхідність державного регулювання підприємництва та механізми його здійснення. *Ефективна економіка*. Київ, 2017. Вип. 12. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5985>.
16. Оболенський О. Ю. Державне управління та державна служба: словник-довідник. Київ : КНЕУ, 2005. 480 с.

17. Петренко В. С. Проблеми та напрями державного регулювання функціонування та розвитку насінневого ринку олійних культур. *Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Серія: Економічні науки*. 2011. Вип. 2. Том 2. С. 198–202.
18. Рудий В. М. Законодавче забезпечення реформи системи охорони здоров'я в Україні. Київ : Сфера, 2005. 272 с.
19. Санахметова Н. О. Регулювання підприємницької діяльності в Україні (організаційно-правові аспекти) : автореф. дис. ... д. ю. н. : 12.00.07. Одеса, 1998. 35 с.
20. Сенишин О. С., Горинь М. О., Кундицький О. О. Державне регулювання економіки : навч. посібник. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2014. 334 с.
21. Стельмашук А. М. Державне регулювання економіки : навч. посіб. Тернопіль : ТАНГ, 2000. 315 с.
22. Сурмін Ю. П., Бакуменко В. Д., Михненко А. М. та ін Енциклопедичний словник з державного управління ; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трошинського, Ю. П. Сурміна. Київ : НАДУ, 2010. 820 с.
23. Теорії державного регулювання: для чого ми регулюємо. URL: <http://cost.ua/news/532-theories-of-regulation>.
24. Третяк Г. С., Бліщук К. М. Державне регулювання економіки та економічна політика : навч. посіб. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2011. 128 с.
25. Чистов С. М., Никифоров А. Є., Куценко Т. Ф., Тормоса Ю. Г., Стеценко Т. О. Державне регулювання економіки : навч. посіб. Київ : Київський нац. економ. ун-т, 2000. 316 с.
26. Regulation. Britannica.com. URL: <https://www.britannica.com/topic/regulation>.

References

1. Averianov, V.B. and others (Eds.) (2004). *Administrativne pravo Ukrainy. Akademichniy kurs [Administrative law of Ukraine. Academic course]: pidruchn. u 2 t.* Kyiv: Vydvo «Iurydychna dumka», T. 1: Zahalna chastyna [in Ukraine].
2. Voznesenska, O.A. (2010). *Mekhanizm derzhavnoho rehulivannia v haluzi audiovizualnykh zasobiv masovoi informatsii [Mechanism of state regulation in the field of audiovisual media]. Chasopys Akademii advokatury Ukrainy, 7, 1–6 [in Ukraine].*
3. Harahonych, O.V. (2010). *Teoretychni pytannia derzhavnoho rehulivannia hospodarskoi diialnosti [Theoretical issues of state regulation of economic activity], pp.141–147. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Yurnpo/2010_1/141-147.pdf. [in Ukraine].*
4. Gladun, Z.S. (2007). *Kontseptualni zasady derzhavno-pravovoho rehulivannia vidnosyn u sferi okhorony zdorovia naseleння [Conceptual bases of state regulation of relations in public health care sphere]: materiali Ukrainian naukovo-praktichnoi konferencii [Materials of the international scientifically-practical conference], Medichne pravo Ukrainy: problemi stanovlennja ta rozvitku [The medical right of a problem of formation and development], 19–20 kvitnia, m. Lviv, pp. 73–79 [in Ukraine].*
5. *Derzhavne rehulivannia: yoho sutnist, znachennia ta neobkhdnist [State regulation: its essence, meaning and necessity]. URL: https://msd.in.ua/derzhavne-regulyuvannya-jogo-sutnist-znachennia-ta-neobkhdnist/ [in Ukraine].*
6. *Derzhavne rehulivannia i derzhavne upravlinnia: spivvidnoshennia poniat [State regulation and state management: correlation of concepts]. URL: udik.com.ua/books/book-1508/chapter-53889/ [in Ukraine].*
7. Dobrovolskaia, V. (2005). *Hosudarstvennoe rehulyrovanye predprynymatelskoi deiatelnosti: poniatye y obosnovanye [State regulation of entrepreneurial activity: concept and rationale]. Pidprijemnytstvo, hospodarstvo i pravo, 8, 54–58 [in Ukraine].*
8. Dobrovolska V.V. (2005). *Mistse i rol derzhavy v rehulivanni pidprijemnyt'skoi diialnosti. Universytetski naukovy zapysky, 1–2 (13–14), 155–159 [in Ukraine].*

9. Dobrovolskaya, V. (2005). Pravovoe obespechenye hosudarstvennogo rehulyrovaniya predprynimatelskoi deiatelnosti [Legal support of business regulation of enterprise activity]. *Pidpriemnictvo, gospodarstvo i pravo, vol. 8, 54–57* [in Ukraine].
10. Dudka, O.I. (2016). Mekhanizmy derzhavnoho rehuliuвання ahrarnoho sektoru ekonomiky [Mechanisms of state regulation of the agrarian sector of the economy]. *Investytsii: praktyka ta dosvid. Seriya: Derzhavne upravlinnia, 13, 99–102* [in Ukraine].
11. Kovbasyuk, Y.V. (2011). Encyklopedija derzhavnogo upravlinnja [Encyclopedia of Public Administration]. Kyiv: NADU [in Ukraine].
12. Komjakov, O.M. (2000). Derzhavne rehuliuвання perekhidnoi ekonomiky [State regulation of transitive economy]. Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv: Taras Shevchenko National University of Kyiv [in Ukraine].
13. Maistro, S., Voloshyn, O. (2015). Mekhanizmy derzhavnoho rehuliuвання alternatyvnoi enerhetyky: teoretychni pidkhody do vyznachennia ta zmistu. *Efektivnist derzhavnoho upravlinnia, vyp. 43, 36–43*. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2015_43_6 [in Ukraine].
14. Malinowski, V.I. (2003). Derzhavne upravlinnia [Public Administration], 2nd ed. Kyiv: Atika [in Ukraine].
15. Neobkhdnist derzhavnoho rehuliuвання pidpriemnytstva ta mekhanizmy yoho zdiisnennia [The need for state regulation of entrepreneurship and mechanisms for its implementation] (2017). *Efektivna ekonomika, Vyp. 12*. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5985> [in Ukraine].
16. Obolenskiy, O.Y. (2005). Derzhavne upravlinnja ta derzhavna sluzhba: slovnik-dovidnik [Public Administration and Public Service: Dictionary Directory]. Kyiv: KNEU [in Ukraine].
17. Petrenko, V.S. (2011). Problemy ta napriamy derzhavnoho rehuliuвання funktsionuvannia ta rozvytku nasinnievoho rynku oliinykh kultur [Problems and direct state regulation of the functioning and development of the national market of olive crops]. *Naukovi pratsi Poltavskoi derzhavnoi ahrarnoi akademii. Seriya: Ekonomichni nauky, vyp. 2, Tom 2, 198–202* [in Ukraine].
18. Rudiy, V.M. (2005). Zakonodatelnoe obespechenie reformi sistemi ohrani zdorovya [Law provision health care system reform in Ukraine]. Kyiv: Atika [in Ukraine].
19. Saniakhmetova, N.O. (1998). Rehuliuвання pidpriemnytskoi diialnosti v Ukraini (orhanizatsiino-pravovi aspekty) [Regulation of entrepreneurial activity in Ukraine (organizational and legal aspects)]. Extended abstract of Doctor's thesis. Odesa [in Ukraine].
20. Stelmashchuk, A.M. (2000). Derzhavne rehuliuвання ekonomiky: navch. posib. [State regulation of Economy], Ternopil: TANH [in Ukraine].
21. Stelmashchuk, A.M. (2000). Derzhavne rehuliuвання ekonomiky [State regulation of Economy]: navch. posib. Ternopil: TANH [in Ukraine].
22. Surmin, Yu.P., Bakumenko, V.D., Mykhnenko A.M. and others (2010). Entsyklopedychnyi slovnyk z derzhavnoho upravlinnia [Encyclopedic dictionary of public administration]; Yu.V. Kovbasiuka, V.P. Troshchynskoho, Yu.P. Surmina (Eds.). Kyiv: NADU [in Ukraine].
23. Teorii derzhavnoho rehuliuвання: dlia choho my rehuliuємо [Theories of state regulation: why we regulate]. URL: <http://cost.ua/news/532-theories-of-regulation>. [in Ukraine].
24. Tretyak, G.C., Blischuk, K.M. (2011). Derzhavne reguluvannya ekonomiki ta ekonomihna politika [State regulation of the economy and economic policy]. Lviv: LPIDU NADU [in Ukraine].
25. Chystov S.M., Nykyforov A.Ye., Kutsenko T.F., Tormosa Yu.H., Stetsenko T.O. (2000). Derzhavne rehuliuвання ekonomiky [State regulation of Economy]: navch. posib. Kyiv: Kyivskiyi nats. ekonom. un-t [in Ukraine].
26. Regulation. Britannica.com. URL: <https://www.britannica.com/topic/regulation>.

*Andrii Biliuk,
graduate student,
Classical private university, Zaporizhzhia*

Scientific origins of state regulation of economic development of the country

The article reveals the meaning of the concepts of "regulation", "state regulation of the economy", and demonstrates a scientific discussion on understanding the definitions of the essence of these concepts in public administration. The complexity of the scientific category "state regulation of the country's economy" is pointed out, its meaning is revealed in both broad and narrow senses. Features of state regulation of the economy in Ukraine are outlined. It is claimed that the effectiveness of state regulation of the economy is determined by the following indicators: the characteristic of the correctness of the introduction of relevant measures; the ratio between the achieved results of state regulation of the economy and the costs of their implementation. It is emphasized that state regulation of the economy is a complex process, which includes the procedure for developing an economic policy, justifying its provisions, and choosing the means and methods of its implementation. It is noted that most often state regulation of the economy is considered as "the purposeful influence of the state on objects and processes by establishing rules of conduct for business entities with the aim of achieving stable economic development or changes in the direction required by society.

The main principles of state regulation of the economy are defined: the principle of objectivity (consists in ensuring compliance with the requirements of objective laws and real opportunities for the development of economic systems in all processes of state regulation); the principle of legality (ensures the priority of the law, the creation of strong legal foundations in the main areas of state regulation, clear compliance by all subjects of this activity with legal norms); the principle of universality (provides the opportunity to use the achievements of the science of state regulation in all spheres of management activity); the principle of gradual development (ensures the gradual replacement of administrative methods of state regulation with legal and economic ones); the principle of sufficiency (presupposes the inclusion in the scope of state regulation of only those areas of business that do not provide market mechanisms due to their incapacity or insufficient efficiency).

Key words: state, state regulation of the economy, economic development, efficiency, mechanisms, approaches, principles, management.

Надійшла до редколегії 18.05.2021 р.